
Nova politica regiunala en il chantun Grischun

Program da realisaziun dal Grischun 2012-2015

(Versiun curta)

Approvada da la regenza grischuna (protocol nr. 1132 dals 20 da december 2011)

Cuira, ils 21 da december 2011

Uffizi per economia e turissem dal Grischun

Grabenstrasse 1

7001 Cuir

tel. 081 257 23 42

fax 081 257 21 92

info@awt.gr.ch

www.awt.gr.ch

Per che quest document saja legibel meglier, cuntegna el mo la furma masculina, nua ch'igl ha noziuns che sa refereschan a persunas. La furma masculina vala alura er per la furma feminina.

Resumaziun

Il program da realisaziun dal Grischun 2012-2015 per la nova politica regiunala è ina part integrala da la cunvegna da program tranter il secretariat da stadi per l'economia SECO ed il chantun Grischun. El è vegnì approvà da la regenza grischuna ils 20 da december 2011.

Introducziun

Dapi l'onn 2008 realiseschan la confederaziun ed ils chantuns interessads la lescha federala davart la politica regiunala, l'uschenumnada nova politica regiunala (NPR). Las basas per quai furman il program da plirs onns da la NPR 2008-2015 da la confederaziun, programs da realisaziun dals chantuns da quatter onns e las cunvegns da program da la confederaziun cun ils chantuns. In'emprima fasa da realisaziun vegn terminada l'onn 2011.

Ils chantuns èn vegnids envidads da la confederaziun d'inoltrar lur segund program da realisaziun. Quel definescha las finamiras principalas da la politica regiunala per ils onns 2012-2015. Sin basa dal program qua avant maun ha la **confederaziun contractà cun il chantun Grischun** davart las prestaziuns da sustegn en furma da contribuziuns à fonds perdu e d'emprests. Il program è vegnì elavurà da l'uffizi per economia e turissem en collavuraziun cun las corporaziuns regiunalas dal Grischun, ed el è vegnì coordinà cun ils uffizis involvids.

Situaziun economica da partenza dal chantun Grischun

En il chantun Grischun sa mussan anc adina **difficultads tipicas dal territori da muntogna svizzer**. Per il Grischun vegn prognostigada er en l'avegnir ina creschientscha economica sut la media cumpareglià cun il rest da la Svizra. Pervia da svilups economics disfavouraivels èn bleras personas en il Grischun sfurzadas d'emigrar. Quest fatg dastgass er avoir consequenzas negativas per il bainstar dals abitants che restan en il Grischun e per la forza economica dal Grischun. Quests svilups sa mussan p.ex. en la reducziun / sminuziun dal provediment da l'economia privata e dals servetschs publics, da la purschida da plazzas da lavur e da las pussaivladads per las interpresas da sviluppar activitads u er en la reducziun da las valurs immobigliaras.

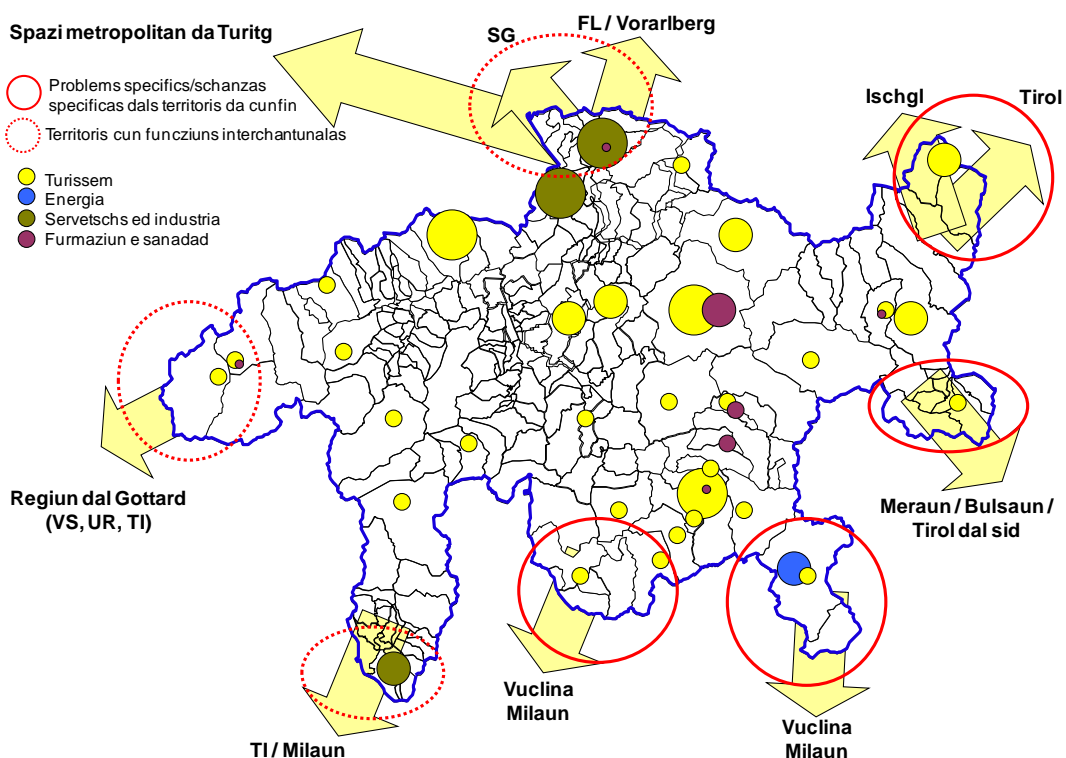
Cun ina politica adattada e proactiva per il svilup economic dals proxims 10 fin 20 onns duai perquai vegnir prendì en mira in lev **augment da la populaziun** en ils centers dal Grischun, ed en las ulteriuras regiuns duai il dumber actual d'abitants vegnir «mantegnì». Per pudair realisar quai sto il chantun Grischun pudair cuntanscher a media fin a lunga vista ina **creschientscha economica reala da passa 2% per onn** resp. almain ina creschientscha economica en il rom da la media svizra. Per cuntanscher questa valur media chantunala ston oravant tut ils centers economics dal Grischun contribuir lur part cun ratas da creschientscha cleramain pli grondas, per pudair gulivar las regiuns ch'èn economicamain main fer-

mas. Ma pervia da la structura economica actuala e pervia da las cundiziuns generalas odiernas n'è quai betg pussaivel. I dovra en emprima lingua ina **chapientscha unitara per las cundiziuns generalas e per las premissas economicas localas, ma er per ils potenzials e per las perspectivas da svilup** en il chantun Grischun. Quest appel sa drizza – cun auters pleds – ad in grond dumber da secturs politics chantunals, sch'i sa tracta da metter a disposiziun las cundiziuns generalas per la creschientscha necessaria.

Strategia per il svilup economic dal Grischun

Per crear ina creschientscha economica en il chantun Grischun èsi en emprima lingua **important che las branschas d'export contribueschian lur part a questa creschientscha** (turissem, industria, servetschs, energia, exports da resursas naturalas, effects d'entradas dals pendularis che lavuran en auters chantuns). Qua sa tracti dals «motors» u dals «propulsaders» da l'economia publica dal Grischun. Il program da realisaziun dal Grischun (PR GR) prevesa da promover questas prestaziuns d'export **sin tut il territori chantunal** sin basa dals potenzials existents.

Zona d'activad da la NPR e potenzials ils pli impurtants da l'economia d'export

Durant la perioda 2012-2015 vegnan persequitadas duas finamiras principalas e tut en tut nov axas d'agir tematicas en quest connex. Las finamiras principalas e las axas d'agir dal segund program da realisaziun èn identicas cun quellas da l'emprim program 2008-2011:

- Finamira principala 1: **Svilup sistematic da las branschas d'export**

Axas d'agir:

- A Exports dal turissem
- B Exports da l'industria e dals servetschs
- C Exports dals secturs «farmaziun» e «sanadad»
- D Exports d'energia
- E Exports da resursas natiralas

- Finamira principala 2: **Mesiras accompagnantas**

Axas d'agir:

- F1 Collavuraziun interchantunala
- F2 Collavuraziun internaziunala
- F3 Management regiunal
- F4 Coordinaziun cun secturs politics relevants per il territori

Plan da finanzas e da realisaziun

Questas finamiras principalas èn concretisadas en il plan da finanzas e da realisaziun e dotadas cun ils meds finanzials necessaris. **Per il svilup regional tenor la NPR resultan al chantun Grischun custs totals da 18,42 milliuns francs resp. expensas annualas da 4,60 milliuns francs en media en la perioda da quatter onns 2012-2015.** Quest basegn annual da meds finanzials sa reparta sco suonda: contribuziuns à fonds perdu da 2,25 milliuns francs per projects chantunals, contribuziuns à fonds perdu dad 1,04 milliuns francs sco prestaziuns chantunals d'equivalenza tar ils emprests federals, contribuziuns à fonds perdu dad 1,01 milliuns francs per parts da programs interchantunals e contribuziuns à fonds perdu da 0,30 milliuns francs per ils projects Interreg IV e V.

Il program da la NPR «San Gottardo 2012-2015», ina collavuraziun dals chantuns Tessin, Uri, Valais e Grischun, figurescha en in program da realisaziun separà.

Per la perioda 2012-2015 (4 onns) èn vegnidas negoziadas cun il **secretariat da stadi per l'economia (SECO) contribuziuns à fonds perdu dad 11,15 milliuns francs** per la cumponenta 1 (programs, projects) e da **3,00 milliuns francs** per la cumponenta 2 (svilup d'ina zona da plazzas da lavur sin l'areal da la piazza aviatica a San Vittore) sco er **emprests** per investiziuns da **25,00 milliuns francs**.

Cun meds finanzials da promoziun da la NPR da totalmain **32,57 milliuns francs** (q.v.d. suenter il reimbursament dals emprests), che derivan da la confederaziun e dal chantun per ils onns 2012-2015, duain vegnir investids meds finanzials da terzas varts (purtaders da projects, vischnancas, regiuns e.u.v.) en la dimensiun da totalmain almain **106 milliuns francs**.

Il catalog da mesiras ch'è skizzà en il plan da finanzas e da realisaziun è pretensius. Per realisar questas mesiras è il **chantun dependent da la cooperaziun da terzas varts (regiuns, vischnancas, investiders publics e privats)**. Sche ed entaifer tge temp che las mesiras pon vegnir realisadas, dependa pia da plirs facturs nunenconuschents che pon vegnir dirigids mo per part da l'uffizi responsabel, vul dir da l'uffizi per economia e turissem. Tut tenor il progress dal process da realisaziun èsi eventualmain necessari da midar las prioritads.

Management dal svilup regiunal

Cun **midar las structuradas dal management regiunal** duai vegnir tegnì quint dal fatg che las pretensiuns envers il svilup regiunal èn s'augmentadas. En il center stat ina separaziun consequenta da las incumbensas administrativas e dal svilup economic. Predominar predominescha in model organisatoric che prevesa d'ina vart ina gestiun professiunala dal management regiunal tras il chantun e da l'autra vart in «svilupader economic» en las regiuns («svilupader regiunal») che vegn incumbensà dal chantun ensemen cun las corporaziuns regiunalas. Quest model general vegn concretisà ensemen cun las organisaziuns regiunalas en il rom da las tractativas davart las cunvegns da prestaziun. En quest connex èn pussaivlas differentas variantas per tegnair quint da las relaziuns che sa differenzieschan da regiun a regiun.

Cumpatibilitad cun secturs politics relevants per il territori

Cun il program da realisaziun qua avant maun vegnan ademplids ils **principis dal svilup persistent**. D'ina vart è avant maun in'examinaziun generala dal program, da l'autra vart vegn la persistenza adina er giuditgada a temp per il singul project, e quai sin basa d'ina glista da controlla.

Il program da realisaziun è **coordinà cun ils instruments chantunals da planisaziun a media ed a lunga vista**. Impurtants en quest connex èn il concept directiv per l'economia dal Grischun 2010, il plan directiv chantunal sco er il program da la regenza e la planisaziun da las finanzas.

Ina **coordinaziun optimala dals secturs politics** è ina da las sfidas centralas per realisar en moda effizienta la nova politica regiunala sin tut ils stgalims (confederaziun, chantun, regiuns / vischnancas). Per regla sto la coordinaziun avair lieu tar mintga singul project. Quai premetta dentant ch'in tschert project haja ina clera responsabladad. Per coordinar ils secturs politics a lunga vista ston er vegnir examinadas furmas instituziunalas ch'uneschan tut ils secturs politics relevants sin il stgalim dals posts da servetsch. La collavuraziun sto vegnir examinada a maun da cas concrets, e suenter sto ella vegnir perfecziunada.

Plan da finanzas e da realisaziun 2012-2015

Il plan da finanzas e da realisaziun enumerescha ils projects tenor las prescripziuns strategicas dal chapitel 3 per la perioda da program 2012-2015. Cun il program da realisaziun ha il chantun Grischun contractà cun la confederaziun davart il sustegn da quellas axas d'agir ch'èn cumprovadas en il plan e ch'èn precisadas cun ina summa da daners (contribuziuns à fonds perdu, emprests). Las prestaziuns d'equivalenza dal chantun tar las contribuziuns e tar ils emprests contractads cun la confederaziun èn budgetadas en la planisaziun chantunala da las finanzas. Sch'i duvrass eventualmain meds finanzials supplementars, fa l'uffizi per economia e turissem (UET) ina dumonda correspudenta tar la regenza grischuna.

Il plan da finanzas e da realisaziun en detagl:

- priorisescha las axas d'agir tematicas e circumscriba curtamain las mesiras, las iniziativas ed ils projects tut tenor l'intensidad da l'intervenziun tras il chantun (iniziativa dal UET dal Grischun [uschenumnà «top down»] envers in agir reactiv sin dumonda da las regions u dals purtaders da projects [uschenumnà «bottom up»]);
- skizzascha il gener dal sustegn (elavuraziun da las basas, elavuraziun da la concepziun, realisaziun e.u.v.);
- preschenta ils meds finanzials che duain vegnir impundids (contribuziuns à fonds perdu previsas cuminaivlamain da la confederaziun e dal chantun sco er emprests da la confederaziun [la prestaziun d'equivalenza appartegnenta dal chantun figurescha sco summa en il chapitel 4.3]);
- Nua che la tabella cuntegna ina staila (*), sa tracti ubain d'iniziativas interchantunales che vegnan inoltradas a la confederaziun sur programs da realisaziun da la NPR d'aueters chantuns, ubain da projects Interreg.

Da las prioritads fixadas en il plan da finanzas e da realisaziun resulti ch'il chantun Grischun vegn a far ina politica regionala proactiva ed offensiva, numnadamain:

- Il chantun na spetga betg simplamain fin ch'i vegnan inoltrads projects innovativs, ma bain vegn sez activ.
- Per singulas regions èn avant maun ideas da posiziunament che faciliteschan ina promozion integrada da l'economia locala.
- In management regional ferm formulescha projects e realisescha quels. Sco instruments da realisaziun stattan a disposiziun ils emprests d'investiziun da la NPR e las contribuziuns à fonds perdu. Cun il fond per il svilup regional che vegn emplenì exclusivamain da las regions disponan ils sviluppaders regional ultra da quai d'agens meds finanzials per projects pitschens.
- Projects cun in caracter innovativ exprimì – che duain rumper ils models da pensar e d'agir da fin ussa – vegnan prendids per mauns a media fin a lunga vista dal management regional sin basa da process.

- Tras quai ch'ils projects vegnan coordinads a temp cun secturs politics relevants per il territori e cun la planisaziun dal territori vegn la realisabladad da las mesiras, da las initiatives e dals projects examinada e sche pussaivel augmentada gia en il stadi inicial.

Ilis criteris dal plan da finanzas e da realisaziun qua sutvart èn vegnids fixads dal chantun Grischun sapientivamain sin in aut nivel. Per ch'il chantun possa realisar mesiras che resultan sin sia iniziativa, è el er dependent da la cooperaziun da terzas varts. Saja quai en furma d'incumbensas e da decisiuns da la regenza, en furma d'ina coordinaziun dals secturs politics che funcziunescha u en furma da la forza da realisaziun dals iniziants, dals sviluppaders da projects e dals portaders da projects da l'economia privata, en las regiuns ed en las vischnancas. Quai è explicitamain il cas en quels secturs, nua ch'il program da realisaziun qua avant maun vul effectuar initiatives da sut ensi en il senn d'ina «bursa d'ideas». Sche ed entaifer tge temp che las mesiras pon vegnir realisadas tenor il program da realisaziun, dependa pia da plirs factors nun-enconuschents che pon vegnir dirigids mo per part da l'uffizi responsabel, vul dir da l'uffizi per economia e turissem. Tut tenor ils progress dal process da realisaziun vegn l'uffizi per economia e turissem perquai a sa resalvar il dretg da midar eventualmain las prioritads. Quai en stretga coordinaziun cun il SECO e resguardond las opiniuns da las corporaziuns regiunalas.

Finamira principala 1: Svilup sistematic da las branschas d'export

A Exports dal turissem

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)	
				confederaziun	chantun		
↓ Iniziativas dal chantun en collavuraziun cun il management regional e cun ulteriurs partenaris				en miu. francs		en miu. francs	
A1	Segirar la concepziun e la disponibilitad da lieus strategics per projects turistics gronds (construcziun da novs hotels u da novs resorts) en lieus adattads en il Grischun sco basa per in'acquisiziun professionala d'investiders.	Percepir la dumonda sin il martgà, elavurar las basas, elavurar ina concepziun; stimul cun agid da contribuziuns à fonds perdu	Cooperaziun da las regiuns e da las vischnancas (= partenaris da realisaziun) sco er da secturs politics	2013: Identifitgà ina regiun ed elavurà la concepziun ensemen cun ils partenaris al lieu 2013 fin 2015: Elavurà mintg'onn in ulteriur project	0,2	0,2	0,0
A2	Concepziun da las purschidas turisticas e meglieraziun da la qualidad en il chantun Grischun: Realisaziun d'activitads en il sector dal turissem che sa cunvegn cun la natira e cun la cultura incl. agroturissem, offensiva da qualidad incl. inscenaziun d'aventuras sco er ulteriuras mesiras accompagnantas tar la reforma dal turissem grischun.	Identificaziun da projects d'impurtanza chantunala, concepziun e realisaziun; stimul cun agid da contribuziuns à fonds perdu	Voluntad da las varts participadas da cooperar (organisaziuns turisticas, telefericas, hotellaria), capaciad da prestaziun da las OGD e da las OTReg, stimul avant maun	2012: Analisà il basegn d'agir e cumprovà cun basas 2013 fin 2015: Almain ina realisaziun concreta per onn ha gi lieu	0,7	0,7	0,0

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)	
				confederaziun	chantun		
↓ Iniziativas dal chantun en collavuraziun cun il management regional e cun ulteriurs partenaris				en miu. francs		en miu. francs	
A3	Meglierar / renovar las infrastructuras d'alloschament en cumplettaziun da la promoziun da la SCH, p.ex. projects d'ina impurtanza per l'economia regionala sco novas furmas d'alloschament (resorts), campadis sco er manaschis cun in purtader naziunal (albierts per la giuventetgna, REKA, chamonas CAS e.u.v.).	Accompagnament, ev. iniziaziun; stimul cun agid d'emprests (investiziuns) u da contribuziuns à fonds perdu (basas)	Interprendiders ch'èn pronts ed abels da far investiziuns, management regional iniciativ, disponibladad da surfatschas	2012 fin 2015: Realisà u planisà dus projects per onn	0,3	0,3	2,0
A4	Optimar l'infrastructura da las telefericas ed ils entretschaments: p.ex. renovar implants da transport e construir indrizz d'ennavar sin basa da la strategia chantunala da promoziun per interpresas da telefericas, cooperaziuns tranter interpresas da telefericas.	Concepziun, realisaziun, accompagnament; emprests (investiziuns) u contribuziuns à fonds perdu (basas, cooperaziuns)	Dumondas da la planisaziun dal territori, dialog cun las gruppas pertutgadas, prontezza da las varts participadas da cooperar	2012 fin 2015: Realisà u planisà dus projects per onn	0,2	0,2	8,5
A5	Svilup da l'economia locala: Sustegn da las activitads da domiciliaziun da las vischnancas turisticas (accompagnar process da domiciliaziun, acquirir investiders per las mesiras A1, A3 ed A4). Il chantun procura per la demananza professiunala necessaria envers investiders pussaivels (plattafurma d'investiders).	Concepziun, realisaziun, accompagnament; emprests (investiziuns) u contribuziuns à fonds perdu (basas)	Iniziativa da las vischnancas / regiuns, buna demananza envers investiders pussaivels	2013: La moda da proceder è sclerida (basa per acquirir investiders) 2015: Trais domiciliaziuns han gi lieu	0,2	0,2	2,5

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)	
				confederaziun	chantun		
↑ Iniziativas e projects che pon vegnir sustegnids dal chantun en moda reactiva				en miu. francs		en miu. francs	
A6	Sustegnair la consolidaziun verticala ed orizzontala en la branscha turistica, p.ex. fusiuns d'hotels, projects da consolidaziun sco la plattafurma turistica, cooperaziun tranter hotels e telefericas.	Intensivar la concepziun, la realisaziun, l'accompagnament e la discussiun; stimul cun agid da contribuziuns à fonds perdu	Prontezza da las varts participadas da cooperar (hoteliers, telefericas, terzas varts)	2012: Las regiuns èn infurmadadas ed involvidas 2012 fin 2015: Realisà u planisà in project per onn	0,4	0,4	0,0
A7	Promozion da l'infrastructura turistica en coordinaziun cun il CISIC* / CISIN**, p.ex. puncts d'attracziun sco vias da scarsolar, parcs d'aventura, implants da sport e da wellness, plazzas da golf, plattafurmas panoramicas, piazza aviatica da l'Engiadin'ota e.u.v. Ils projects d'investiziun respectiv ston esser integrads bain en in posiziunament regional resp. esser ina part essenziala d'ina chadaina da creaziun da valurs. * CISIC: concept per implants da sport d'impurtanza chantunala ** CISIN: concept per implants da sport d'impurtanza naziunala	Concepziun, realisaziun, accompagnament; emprasts (investiziuns) u contribuziuns à fonds perdu (per las basas sco er per far investiziuns en projects d'ina impurtanza per l'economia regionala, ma cun ina rentabilitad restrenschiada)	Iniziativa da las vischnancas / regiuns, promoturs professionals, coordinaziun cun purschidas turisticas existentas, dumondas da la planisaziun dal territori	2012: Las regiuns èn infurmadadas ed involvidas 2012 fin 2015: Realisà u planisà in project per onn	0,7	0,7	4,5

Mesiras / iniziativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)	
				confederaziun	chantun		
↑ Iniziativas e projects che pon vegnir sustegnids dal chantun en moda reactiva				en miu. francs		en miu. francs	
A8	Novs products turistics resp. lantschada da novs products cun effects d'attracziun sin destinaziuns existents, p.ex.: – valorisaziun da la natira e da la cultura – promoziun da porschidas alternativas da sport da muntogna che na dependan betg da la naiv, promoziun da products da stad	Examinar la realisabladad, iniziar process d'innovaziun; contribuziuns à fonds perdu (concepziun e realisaziun)	Iniziativa da las vischnancas / regiuns, porschiders da prestaziuns professiunals privats, dumondas da la planisaziun dal territori	2012: Las regiuns èn infurmadadas ed involvidas 2012 fin 2015: Realisà u planisà dus projects per onn	0,7	0,7	0,0
A Total «Exports dal turissem»				3,4	3,4	17,5	

B Exports da l'industria e dals servetschs

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Ettappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confed.	chantun	
↓ Iniziatives dal chantun en collavuraziun cun il management regional e cun ulteriurs partenaris				en miu. francs		en miu. francs
B1 Politica da terren activa: Segirar reservas da surfatschas per zonas da plazzas da lavur (industria e servetschs) en lieus ils pli adattads e strategicamain impurtants sco basa per in svilup professiunal da l'economia locala: <ul style="list-style-type: none"> – crear u engrondir zonas d'industria e da servetschs d'impurtanza chantunala (p.ex. engrondiments a San Vittore u a Tardis) – activar territoris industrials nunutilisads en lieus attractivs – coordinar ils secturs politics <p><i>* meds finansials federals supplementars per midar l'utilisaziun da la piazza aviatica da l'armada a San Vittore; cumponenta 2 da la NPR</i></p>	Inziar projects, sustegnair la realisaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas), emprests (investiziuns) Ultra da quai contribuziuns à fonds perdu da la confederaziun or da la cumponenta 2 da la NPR (coordinaziun dals secturs politics) per il project d'ina zona da plazzas da lavur a San Vittore (midada d'utilisaziun da la piazza aviatica da l'armada; pol da svilup San Vittore)	Cooperaziun da las persunas responsablas per ils secturs politics, da las regiuns e da las vischnancas (= partenaris da realisaziun), dumondas da la planisaziun dal territori èn scleridas, meds finansials d'investiziun èn avant maun.	2012: Il concept «Surfatschas strategicas dal Grischun dal nord» è avant maun, e cun las vischnancas da staziunament sco er cun la regiun exista ina chapientscha cuminaivla davart l'ulteriur proceder 2013: Il project d'engrondiment San Vittore è sviluppà tant enavant ch'ins po cumenzar cun l'avertura 2014: Activà in territori nunutilisà, uschia ch'el è pront per la promoziun da l'economia locala	0,4	0,4	1,0
				<i>(plus 3,0 *)</i>		

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confed.	chantun	
↓ Iniziativas dal chantun en collavuraziun cun il management regiunal e cun ulteriurs partenaris				en miu. francs		en miu. francs
B2 Svilup da l'economia locala: Scleriments preliminars areguard lieus pussaivels per domiciliaziuns pli grondas en emprima lingia en la Val dal Rain grischuna / Partenz davant / Tumleastga, San Vittore, ev. er en autras regiuns. Trair a niz il potenzial dals martgads «Italia» e «Germania», en spezial per lung da la A13.	Concepziun e realisaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Pachets d'attracziun optimals, la disponibladad da surfatschas è garantida	2012: La moda da proceder è sclerida e coordinada en las regiuns 2014: Realisà l'emprima domiciliaziun	0,3	0,3	0,0
B3 Promoziun da servetschs betg liads al lieu (eWork e.a.): La midada tar las chainas globalas da creaziun da valurs d'interpresas – vul dir il fatg che funcziuns d'interpresas che sa basan sin la savida daventan bier pli impurtantas il proxim temp – dastgass cuntegnair novas schanzas per l'economia dal Grischun.	Scleriments, concepziun, iniziaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Evaluaziun ensemen cun interpresas pli pitschnas e pli grondas che ageschan sin l'entir mund.	2014: Sin basa dals scleriments èn enconuschents eventuals potenzials e sclerids ils pass da realisaziun 2015: Inizià la realisaziun concreta	0,1	0,1	0,0
B4 Rinforzar il lieu da perscrutaziun: Rinforzar il lieu da perscrutaziun Grischun cun mantegnair ed ev. cun domiciliar instituts da scola auta e centers da transfer u parts da tals (estensiuns) en cooperaziun cun ils posts naziunals (p.ex. posts externs da la SPF e da las universitads a Cuira, en Engiadina, a Tavau e.u.v.). Utilisaziun activa da las raits.	Concepziun e stabilir contacts; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Public: Pussaivladads da la midada dal sector da las scolas autas en Svizra. Privat: Dumonda sin il martgà. En enclegientscha cun l'uffizi per la furmaziun mediasuperiura e cun las organizaziuns spezialisadas	2015: Extensiun / mantegniment dals instituts / centers da perscrutaziun	1,0	1,0	0,0

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)	
				confed.	chantun		
↑ Iniziativas e projects che pon vegnir sustegnids dal chantun en moda reactiva				en miu. francs		en miu. francs	
B5	Stgaffir zonas d'industria e da mastern d'impurtanza regiunala: Concentraziun regiunala da surfatschas economicas en lieus adattads.	Sustegnair la realisaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas), emprests (investiziuns)	Iniziativa da las vischnancas e da las regiuns, disponibladad da surfatschas (relaziuns ed intenziuns dals proprietaris), dumondas da la planisaziun dal territori	2012: Scleri la moda da proceder tras las regiuns 2015: Realisà u planisà dus projects	0,2	0,2	1,7
B6	Promoziun da las interpresas: Las regiuns vegnan sustegnidas en lur stentas da promover in pensar ed in agir tenor princips d'interpresa, e quai tras novs chanals da comunicaziun, tras novas plattafurmas da barat, tras novs cuntegns d'instrucziun, tras la multiplicaziun d'experiences existentas e.u.v.	Sustegnair la realisaziun, coordinaziun cun la cumissiun per tecnologia ed innovaziun (CTI), emprender d'autras experiences; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Iniziativa per il project da las regiuns, d'instituts, da varts privatas u da terzas varts	2013: Scleri la moda da proceder tras las regiuns 2014: Sin basa dals effects po vegnir communitgà in project da benchmark per il territori da muntogna svizzer	0,1	0,1	0,0
B Total «Exports da l'industria e dals servetschs»					2,1	2,1	2,7

C Exports dals secturs «furmaziun» e «sanadad»

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Ettappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confed.	chantun	
				en miu. francs		en miu. francs
<p>C1 Exports da furmaziun: Concepziun e posiziunament dal Grischun, da regiuns e da lieus adattads sco spazi da furmaziun e sco «brand» (scolas d'internat, furmaziun professiunala e spazi per la furmaziun da persunas creschidas cun in ambient attractiv da sport, da natira e da cultura).</p> <p>Cumplettaziun, concentraziun e posiziunament da purschidas da furmaziun (concerna er ils centers turistics), p.ex.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sviluppar products d'export tras cooperaziuns e tras entretschaments, crear las basas per in posiziunament cler e per ina commercialisaziun effizienta – rinforzar e posiziunar fermamain purschidas integralas sco p.ex. scolas da turissem, scolas d'internat, centers da furmaziun professiunala (p.ex. center da cumpetenzza per laina CH-I), acquisiziun da novs congress e.u.v. 	<p>Concepziun (plan da fatschenta per il Grischun sco producent pussaivel da prestaziuns da furmaziun orientadas a l'export), prestaziuns da coordinaziun e realisaziun; contribuziuns à fonds perdu (concepziun) resp. emprests (investiziuns)</p>	<p>Iniziativas dal chantun, da las vischnancas, da las regiuns, da federaziuns da tetg, da federaziuns specialisadas, d'investiders da furmaziun naziunals ed internaziunals.</p> <p>En enclegientscha cun l'uffizi per la furmaziun media-superiura e cun las organizaziuns specialisadas</p>	<p>2012: Identifitgar ils partenaris da cooperaziun, iniziar in studi da concept</p> <p>2013: Terminà in studi da concept che cuntegna il posiziunament, ils lieus, las surfatschas ed in plan da mesiras</p> <p>2015: Realisà in project</p>	0,2	0,2	3,3

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)	
				confed.	chantun		
				en miu. francs		en miu. francs	
C2	<p>Exports da sanadad: Concepziun e posiziunament dal Grischun sco spazi da sanadad e da recreaziun e sco «brand» (ord vista medicinala).</p> <p>Cumplettaziun, concentraziun e posiziunament da purschidas da sanadad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sviluppar products d'export cumprabels tras cooperaziuns e tras entretschaments, crear las basas per in posiziunament cler e per ina commercialisaziun effizienta – rinforzar e posiziunar fermamain purschidas integralas. 	<p>Concepziun (plan da fatschenta per il Grischun sco producent pussaivel da prestaziuns da sanadad orientadas a l'export), prestaziuns da coordinaziun e realisaziun; contribuziuns à fonds perdu (concepziun) ed emprests (investiziuns)</p>	<p>Iniziativas dal chantun, da las vischnancas, da las regiuns, da federaziuns da tetg, d'investiders da sanadad naziunals ed internaziunals</p>	<p>2012: Identifitgar ils partenaris da cooperaziun, iniziar in studi da concept</p> <p>2013: Terminà in studi da concept che cuntegna il posiziunament, ils lieus, las surfatschas ed in plan da mesiras</p> <p>2014: Identifitgà ils investiders</p> <p>2015: Lantschà dus projects</p>	0,3	0,3	0,5
C Total «Exports dals secturs «furmaziun» e «sanadad»»				0,5	0,5	3,8	

D Exports d'energia

Mesiras / iniziativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confed.	chantun	
				en miu. francs		en miu. francs
D1 Sistem da creaziun da valurs «energia» Sclerir ils potenzials per engrondir la producziun d'energia (identifitgar, sviluppar ed applitgar novas tecnologias prospectivas).	Elavurar ina concepziun, iniziar studis da realisabladad, evaluaziuns dals lieus e process d'innovaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Iniziativas dal chantun (co-operaziun da l'uffizi d'energia e da traffic e da l'uffizi per economia e turissem), da las regiuns, da la scienza da la tecnologia applitgada e da varts privatas	2012: Elavurà la concepziun 2013: Elavurà studi(s) da realisabladad 2014: Elavurà studi(s) da project 2015: Cumenzà a realisar dus projects marcants	0,1	0,1	0,0
D Total «Exports d'energia»				0,1	0,1	0,0

E Exports da resursas natirals

Mesiras / iniziativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)	
				confed.	chantun		
				en miu. francs		en miu. francs	
E1	Aua: Extensiun da la valorisaziun / utilisaziun d'aua tras accumulaziun (aua utilisabla, sauaziun, energia), tras aquaculturas e tras bavrondas u tras ulteriuras pussaivladads d'utilisaziun per lung da la chadaina da creaziun da valurs «aua».	Elavurar ina concepziun, examinar la realisabladad, iniziar process d'innovaziun, elavurar plans da fatschenta, accompagnar ils promoturs dals projects ed ils interprediders; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Iniziativa da las vischnancas da staziunament, da las regiuns e da varts privatas (economia d'aua), cooperaziun e coordinaziun cun l'uffizi d'energia e da traffic, cun l'uffizi d'agricultura e da geoinfurmaziun, cun l'uffizi per la segirezza da victualias e per la sanadad d'animals, cun l'uffizi per la natira e l'ambient e cun l'uffizi per il svilup dal territori	2013 fin 2015: Realisà in project concret per onn	0,1	0,1	0,0
E2	Lain: Exauriziun sistematica dal potenzial per lung da l'entira chadaina da creaziun da valurs «lain».	Sustegnair studis da realisabladad e la concepziun, plans da fatschenta, process da l'adattaziun structurala e process d'innovaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas), emprests (investiziuns)	Iniziativa da las vischnancas da staziunament, da las regiuns e da varts privatas (economia forestala, selvicultura, industria da laina), cooperaziun e coordinaziun cun l'uffizi da guaud e privels da la natira	2012: Identifitgà e realisà per part mesiras dal project «Martgà da laina raddunda en il Grischun» 2014: Realisà ina mesira concreta	0,2	0,2	1,0

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)	
				confed.	chantun		
				en miu. francs		en miu. francs	
E3	Economia agrara: Exauriziun sistemata dal potenzial «agricultura / economia da nutriment» cun rinforzar ils sistems posteriurs da creaziun da valurs ch'èn orientads a l'export (produenziun industrialia e commerciala da victualias e commercialisaziun, nischas da products, novs svilups) sco er en l'agroturissem.	Examinar la realisabladad, elavurar ina concepziun, iniziar process d'innovaziun, elavurar plans da fatschenta, accompagnar ils promoturs dals projects ed ils interprediders; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Iniziativa dals manaschis ch'elavuran products agrics e da las organisaziuns da la branscha da l'industria da victualias, cooperaziun cun l'uffizi d'agricultura e da geoinformaziun, cun ils partenaris dal turissem (incl. agroturissem) e.u.v.	2012: Identifitgà las sinergias cun l'art. 93 al. 1 lit. c LAgr tras projects da success (products cun in augment da la svieuta, plazzas da lavur) 2014: Realisà u planisà in project	0,1	0,1	0,0
E4	Crappa: Exauriziun sistemata dal potenzial «crappa» per lung da la chadaina da creaziun da valurs, davent da l'exploitaziun sur ils process da nobilisaziun fin als products finals commercialisabels (sistems da creaziun da valurs, evaluaziuns dals lieus).	Examinar la realisabladad, elavurar ina concepziun, iniziar process d'innovaziun, elavurar plans da fatschenta, accompagnar ils promoturs dals projects ed ils interprediders; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Iniziativa da la societad grischuna dals impressaris constructurs (sia iniziativa numna «Construir en moda natirala. Cun la forza da las muntognas grischunas») e d'altres organisaziuns da la branscha, coordinaziun cun l'uffizi per il svilup dal territori	2013: Studi da basa «Potenzials da martgà», fatschenta dal plan direttiv; planisaziun direttiva regionala 2014 fin 2015: Realisà in project, ulteriurs en planisaziun	0,1	0,1	0,0
E	Total «Exports da resursas natiralas»				0,5	0,5	1,0

Finamira principala 2: Mesiras accompagnantas

F1 Collavuraziun interchantunala

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confederaziun	chantun	
↓ Iniziativas dal chantun en collavuraziun cun posts spezialisads da la NPR d'auters chantuns e d'autras regiuns				en miu. francs		en miu. francs
F1.1 Regiun gronda da Turitg: Evalua-ziun da champs da collavuraziun concrets sin l'axa Turitg – Glaruna nord – Val dal Rain – Cuir en secturs tematics sco: furmaziun, transfer da savida e da tecnologia e sinergias en il turissem. → mesira dal chantun Grischun	Lavurs da basa, concepziun e realisaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Prontezza da las varts participadas da cooperar (<u>chantuns Turitg, Glaruna, Sviz, Son Gagl</u>), dumonda dal niz che po vegnir generà maximalmain	2013: Identifitgà las furmas da cooperaziun concretas 2014: Elavurà il concept da realisaziun per champs d'acziun strategics e coordinà quel cun ils partenaris	0,1	0,1	0,0

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confederaziun	chantun	
↓ Iniziativas dal chantun en collavuraziun cun posts spezialisads da la NPR d'auters chantuns e d'autras regiuns				en miu. francs	en miu. francs	
<p>F1.2 Son Gagl / Svizra orientala / Liechtenstein: Cooperaziun cun il chantun Son Gagl (en spezial cun la regiun Val dal Rain songagliaisa resp. Val dal Rain alpin cun il Liechtenstein ed il Vorarlberg):</p> <p>a) Exports da l'industria*: Rinforzar raits da firmas e da tecnologia; transfer da savida e da tecnologia (TST) (p.ex er TST Val dal Rain alpin [TST VRA]), evaluar champs da collavuraziun concrets, center da perscrutaziun CSEM, examinar l'installaziun da cellas d'innovaziun en la Svizra orientala.</p> <p>b) Exports dal turissem**: Project da cooperaziun Signuradi turissem / Cuir turissem – Heidiland turissem concernent sinergias en la concepziun dals products ed en la commercialisaziun da las purschidas.</p> <p>* appartegna per part ad in auter program da realisaziun chantunal (→ chantun directiv Son Gagl)</p> <p>** chantun directiv Grischun</p>	<p>Sondar ils potenzials ed iniziar la valorisaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas)</p> <p>Scleriments, concepziun, iniziaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas e realisaziun)</p>	<p>Prontezza da las varts participadas da cooperar (chantun Son Gagl, principadi da Liechtenstein), dumonda dal niz che po vegnir generà maximal-main</p> <p>La coordinaziun inter-chantunala da las activitads tranter ils chantuns Son Gagl e Grischun ed eventuels ulteriurs chantuns areguard il TST VRA ed areguard il CSEM / IZR (center da perscrutaziun e d'innovaziun Val dal Rain) è la premissa per pudair far diever dals meds finansials budgetads per quest intent. Il SECO ha approvà questa coordinaziun.</p>	<p>2012: Identifitgà las furmas da cooperaziun concretas e cumenzà a realisar quellas</p> <p>2013: Elavurà il concept da realisaziun e coordinà quel cun ils partenaris</p> <p>2012-2015: TST VRA</p> <p>2012-2015: CSEM</p> <p>2013: Lantschà in project da cooperaziun</p>	<p>0,4</p> <p>1,0</p>	<p>* 1,0 (mo chantun)</p> <p>0,4</p> <p>1,0</p> <p>* 0,4 (mo chantun)</p>	<p>0,0</p>

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confederaziun	chantun	
↓ Iniziativas dal chantun en collavuraziun cun posts spezialisads da la NPR d'auters chantuns e d'autras regiuns				en miu. francs		en miu. francs
F1.3 Cooperaziun da la Val dal Rain grischuna e da la regiun Heidiland: In studi da realisabladad duai mussar ils potenzials da questa regiun, tractar las furmas da cooperaziun turisticas e furnir las basas per concepir products cuminaivels. (→ chantun directiv Grischun)	Scleriments, concepziun, iniziaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas e realisaziun)	Prontezza da las varts participadas da cooperar (chantun Son Gagl, ev. principadi da Liechtenstein), dumonda dal niz che po vegnir generà maximalmain	2013: Identifitgà las furmas da cooperaziun concretas 2014: Elavurà il concept da realisaziun e coordinà quel cun ils partenaris	0,15	0,15	0,0
F1.4 Arena tectonica Sardona da l'UNESCO*: Concepziun da la purschida / ulteriur svilup da l'arena tectonica Sardona da l'UNESCO en il triangul Glaruna, Son Gagl, Grischun. * appartegna ad in auter program da realisaziun chantunal (→ chantun directiv Glaruna)	Cf. project separà	Cf. project separà	Cf. project separà		* 0,3 (mo chantun)	0,0

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confederaziun	chantun	
↓ Iniziativas dal chantun en collavuraziun cun posts spezialisads da la NPR d'auters chantuns e d'autras regiuns				en miu. francs		en miu. francs
<p>F1.5 Tessin – Grischun: Nizzegiar ils potenzials e las sinergias cun il Tessin. Puncts da partenza èn:</p> <p>a) Exports da l'industria: Svilup da la zona da plazzas da lavur a San Vitore / Mesolcina ed en il Tessin dal nord, elavuraziun e realisaziun da las strategias d'utilisaziun e da las mesiras d'implementaziun</p> <p>b) Exports da l'industria: Entschament da purschidas da perscrutaziun e da furmaziun en il rom dal transfer d'innovaziun e da savida (start up da la CTI)</p> <p>c) Exports dal turissem: Turissem che sa cunvegn cun la natira e cun la cultura, collavuraziun tar projects transcunfinals</p> <p>→ mesiras cuminaivlas dals chantuns Grischun e Tessin (il chantun directiv vegn anc fixà)</p>	<p>Sondar ils potenzials ed iniziar la valurisaziun (studis da realisabladad, realisaziuns); contribuziuns à fonds perdu (basas)</p>	<p>Prontezza da las varts participadas da cooperar (<u>chantun Tessin</u>, regiuns), dumonda dal niz che po vegnir generà maximalmain</p> <p>La coordinaziun interchantunala da las activitads numnadas sut las «mesiras» tranter ils chantuns Tessin e Grischun è la premissa per pudair far diever dals meds finansials budgetads per quest intent. Il SECO ha approvà questa coordinaziun.</p>	<p>2012: Elavurà il concept da realisaziun e coordinà quel cun ils partenaris</p> <p>2013-2015: Realisaziun</p>	0,3	0,3	0,0

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confederaziun	chantun	
↓ Iniziativas dal chantun en collavuraziun cun posts spezialisads da la NPR d'auters chantuns e d'autras regiuns				en miu. francs		en miu. francs
F1.6 Program San Gottardo 2020 (PSG2020) (cf. program da realisaziun separà «San Gottardo 2012-2015») * appartegna ad in auter program da realisaziun chantunal (→ chantun directiv Uri)	Cf. program da realisaziun separà	Cf. program da realisaziun separà	Cf. program da realisaziun separà	Cf. program da realisaziun separà		Cf. program da realisaziun separà
F1.7 UNESCO Destinaziun Svizra*: Concepziun da la purschida / ulteriur svilup da lieus da l'UNESCO en collavuraziun cun l'uniun «UNESCO Destinaziun Svizra» (sin basa dal project Innotour 2010/2011). * appartegna ad in auter program da realisaziun chantunal (→ chantun directiv Vallais)	Cf. project separà	Cf. project separà	Cf. project separà		* 0,2 (mo chantun)	0,0
F1 Total «Collavuraziun interchantunala»				1,95	3,85	0,0

F2 Collavuraziun internaziunala

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confederaziun	chantun	
				en miu. francs		en miu. francs
F2.1 Programs Interreg IV (2007-2013) e V (2014-2020) - Rain alpin-Lai da Constanza-Rain aut: chantun directiv: Son Gagl (IV A) - Italia-Svizra: chantun directiv: Tessin (IV A) - ev. Interreg IV B, Interreg IV C * appartegna ad in auter program da realisaziun chantunal (Interreg IV resp. V), chantuns directivs Tessin e Son Gagl	Documents separads dals programs Interreg e dals centers da la rait Bellinzona e Son Gagl	Documents separads dals programs Interreg	Documents separads dals programs Interreg		* 1,2 (mo chantun)	0,0
F2.2 Atgnas activitads chantunals cun il Tirol, cun il Tirol dal sid, cun la Vuclina, cun il Liechtenstein, senza programs da promoziun da la UE. Direcziun resp. cooperaziun activa tar la collavuraziun transcunfinala per augmentar l'attractivada da l'economia locala: avertura, furmaziun, examinar las schanzas da la situaziun al cunfin, sviluppar novas ideas, raits transcunfinalas d'interprendiders.	Sondar ils potenzials, lavurs da basa, concepziun e realisaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Prontezza da las varts participadas da cooperar, dumonda dal niz che po vegnir generà maximalmain	2012: Identifitgà las furmas da cooperaziun concretas 2013 fin 2015: Realisà mintgamai in project concret per onn	0,2	0,2	0,0
F2 Total «Collavuraziun internaziunala»				0,2	1,4	0,0

F3 Management regional

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Ettappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confed.	chantun	
↓ Iniziativas dal chantun en collavuraziun cun il management regional				en miu. francs		en miu. francs
F3.1 Management regional: Furmar e rinforzar structuras regionalas adattadas per realisar la NPR. Consolidar ils posts dal svilup regional ch'èn vegnids concepids da nov durant il PR GR 2008-2011. <i>(cf. chapitel 5)</i>	Cunvegns da prestaziun cun las organisaziuns partenarias tenor il concept da realisaziun dal management regional dal Grischun tenor la NPR 2010 (UET, november 2011) Contribuziuns à fonds perdu (management regional)	Sustegn e cooperaziun tras las corporaziuns regionalas, tras la vischnancas, tras organisaziuns economicas, tras posts da servetsch chantunals, tras instituziuns da scolaziun	2012: Concludì dal tuttafatg las cunvegns da prestaziun cun tschintg regions / unitads territorialas ed adattà las finamiras da prestaziun al PR 2012-2015. Augmentar la quota da prestaziuns per projects da 60% ad 80% 2013-2015: Il management regional è activ, furnescha prestaziuns da basa che resguardan aspects generals e genrescha projects	2,0	2,0	0,0

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Etappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confed.	chantun	
				en miu. francs		en miu. francs
F3.2 Sensibilisaziun per temas sco economia, svilup regiunal, territori da muntogna e.u.v. e per connexs cun scenaris a lunga vista, promover ed actualisar la persistenza en il senn pli vast, promover la communicaziun ed il barat. Cun fixar temas principals (agenda setting) vegnan tematisadas e tractadas dumondas impurtantas che vegnan approfondadas en il dialog cun las gruppas pertutgadas (regiuns, vischnancas, organisaziuns da la branscha, gruppas d'interess e.u.v.), resp. en il senn dal program da realisaziun vegnan deducidas mesiras.	Confinanziaziun; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Il Forum economic dal Grischun è in partenari impurtant, las regiuns èn cunresponsablas e sustegnan tras atgnas activitads	A partir da l'onn 2012: En il chantun vegnan realisadas mesiras da sensibilisaziun concretas	0,1	0,1	0,0
F3 Total «Management regiunal»				2,1	2,1	0,0

F4 Coordinaziun cun secturs politics relevants per il territori

Mesiras / iniciativas / projects	Gener dal sustegn	Premissas (schanzas da realisaziun)	Ettappas impurtantas (ed indicaturs)	Contribuziuns à fonds perdu		Emprests (confed., senza equivalenza chantunala)
				confed.	chantun	
↓ Iniziatives dal chantun e d'ulteriurs partenaris en collavuraziun cun il management regional				en miu. francs		en miu. francs
F4.1 Coordinaziun cun secturs politics relevants per il territori (politica agrara, traffic, sanadad e furmazion, planisaziun dal territori ed auters secturs politics): Optimar ils process e las instituziuns. Ina coordinaziun dals secturs politics che funcziunescha vegn a determinar decisivamain la forza da realisaziun dal program da realisaziun qua avant maun (cf. chapitel 6.2.4).	Sustegn dals interess d'auters secturs politics resp. dals interess dal UET; contribuziuns à fonds perdu (basas)	Cultura da l'enclegientscha vicendaivla, process e mecanissem da decisiun acceptads. Quai per realisar l'art. 2 LSE (creaziun d'in «instrument» per coordinar a temp ils projects)	2014: Realisà dus projects concrets pli gronds cun in resultat da coordinaziun positiv	0,1	0,1	0,0
F4.2 Projects da perspectivas: Realisaziun da strategias confurmas als problems en vista al tractament da potenzials betg utilisads en furma da «projects da perspectivas» (sviluppar vinavant las basas dal rapport «Spazis cun pauc potenzial dal Grischun, tractament da potenzials betg utilisads»).	Communicaziun, motivaziun, coordinaziun, iniziaziun da projects, ev. direenziun da projects; contribuziuns à fonds perdu (basas). Finanziaziun dals projects ensemen cun ulteriurs partenaris che han finamiras sumegliantas (p.ex. Agid svizzer per la muntogna)	Decisiuns da la regenza, cooperaziun e motivaziun dals acturs regional, coordinaziun dals secturs politics cun las finamiras regionalas	2013: Inzià process empermettents en duas ulteriuras regiuns	0,2	0,2	0,0
F4 Total «Coordinaziun cun secturs politics relevants per il territori»				0,3	0,3	0,0

Resumaziun da l'utilisaziun previsa dals meds finanzials

Utilisaziun e finanziaziun dals meds finanzials da la NPR en il chantun Grischun

Finamiras principalas e champs d'acziun da la NPR (contribuziuns en miu. francs)	Basegn total da meds finanzials	Contribuziuns à fonds perdu		Program da la NPR GR 2012-2015	Emprests Program da la NPR GR 2012-2015
		da quai a quint da programs da la NPR d'auters chantuns			
A Exports dal turissem	6,8			6,80	17,50
B Exports da l'industria e dals servetschs	4,2			4,20	2,70
C Exports dals secturs «furmaziun» e «sanadad»	1,0			1,00	3,80
D Exports d'energia	0,2			0,20	0,00
E Exports da resursas naturalas	1,0			1,00	1,00
F1 Collavuraziun interchantunala en spazis funcziunals	5,8	1,9	Divers programs interchantunals	3,90	0,00
F2 Collavuraziun internaziunala	1,6	1,2	Interreg: en il program da realisaziun dals chantuns TI ed SG	0,40	0,00
F3 Management regional	4,2			4,20	0,00
F4 Coordinaziun cun secturs politics relevants per il territori	0,6			0,60	0,00
Basegn da meds finanzials per il program da realisaziun 2012-2015	25,4	3,1		22,30	25,00

Finanziaziun dals emprests	Chantun GR	Confed.
Finanziaziun tras la confederaziun (emprests da la NPR)		25,00
Finanziaziun tras il chantun (prestaziun d'equivalenza tar ils emprests federals)	4,17	
Finanziaziun tras il chantun (prestaziun d'equivalenza tar ils emprests federals; San Gottardo 2020) – auter program da realisaziun	0,00	

Finanziaziun da las contribuziuns à fonds perdu	Chantun GR	Confed.
Finanziaziun tras la confederaziun (per projects chantunals directamain al chantun Grischun [projects interchantunals vesair qua sutvart])		9,00
Finanziaziun tras il chantun	11,15	
Finanziaziun tras il chantun (prestaziun d'equivalenza tar las contribuziuns à fonds perdu; San Gottardo 2020) – auter program da realisaziun	0,00	

Finanziaziun da las parts da programs interchantunals tras contribuziuns à fonds perdu	Chantun GR	Confed.
Finanziaziun tras la confederaziun al chantun Grischun		2,15
Finanziaziun tras la confederaziun sur auters chantuns (Uri, Son Gagl, Tessin, Glaruna)		auters chantuns
Finanziaziun tras il chantun Grischun	1,90	
Finanziaziun tras la confederaziun sur ils chantuns Tessin e Son Gagl (Interreg)		TI / SG
Finanziaziun tras il chantun Grischun (Interreg)	1,20	

Dumonda al secretariat da stadi per l'economia SECO (en miu. francs)	4 onns	per onn
Finanziaziun d'emprests en la dimensiun da	25,00	6,250
Finanziaziun da contribuziuns à fonds perdu en la dimensiun da	11,15	2,788
Finanziaziun da contribuziuns à fonds perdu, cumponenta 2	3,00	

Basegn da meds finanzials dal chantun Grischun (en miu. francs)	4 onns	per onn
Finanziaziun cun agid da contribuziuns à fonds perdu da	18,42	4,604